

“Els vint anys d'autonomia no els hem aprofitat bé”

‘Vint anys perduts?’ És la pregunta que dóna títol al llibre d'Albert Alay sobre la transició que ha publicat recentment Editorial Planeta. L'autor fa un balanç dels vint anys d'autonomia de Catalunya i convida els polítics del país a entonar un ‘mea culpa’ per les oportunitats històriques que s’han deixat escapar.

Amb un llenguatge directe i planer, el llibre d'Alay combina el relat històric, polític i personal amb un seguit d'anècdotes de la seva experiència com a militant catalanista des dels temps de la resistència antifrancista. Alay va ser diputat al Parlament de Catalunya per ERC de l'any 1980 –quan aquest partit va participar en el primer govern Pujol– fins al 1988. Dos anys més tard va entrar a CDC, avalat per Jordi Pujol i Miquel Roca.

—La primera frase del llibre diu que la finalitat és fer un balanç dels vint anys d'autonomia de Catalunya. És un balanç positiu o negatiu?

—Jo diria que negatiu. És evident que s'han fet moltes coses aquests anys (carreteres, hospitals, escoles, etc.), però aquesta era l'obligació, manés qui manés. Això ho han fet tots els països i, per tant, no és un mèrit. Ara bé, hi ha coses que no s'han fet, com ara la divisió territorial, la llei electoral, el concert econòmic...

—Aquestes són, segons vostè, les mancances principals?

—Aquestes són les més visibles, i alguna altra. Catalunya és feble econòmicament. No tenim estructura de poder econòmic. No tenim banca (tenim la Caixa, però és privada) ni tampoc tenim gran indústria. No tenim poder polític i això fa que moltes coses se'ns escapin del nostre abast.

—Diu textualment que aquests vint anys no s'han aprofitat gens bé. No és una mica forta aquesta afirmació?

—No, no crec que sigui forta. Se n'han fet, de coses, però és evident que

aquests vint anys d'autonomia no els hem aprofitat prou bé o gens bé. No n'hem tret prou suc.

—I què ha fallat?

—Estem així perquè quan teníem força, que era just després de la mort de Franco, vam preferir anar a pactar i no pas exigir. El 1976 i 1977 Madrid tenia més por de Catalunya que del País Basc i ens ho vam deixar perdre.

—Què s'hauria hagut de fer?

—Jo crec que tots els partits catalans ens hauríem hagut d'unir i tenir la iniciativa, nosaltres, de portar en Tarradellas a Catalunya com a president, i donar-li tot el suport. Si en aquells moments la prioritat era reclamar l'autonomia, hauríem hagut de sacrificar el nostre protagonisme personal. La culpa va ser dels personalismes.

—Fins a quin punt Jordi Pujol i CiU són responsables?

—Jordi Pujol i CiU són el mateix. Pujol és un polític molt intel·ligent i ha dominat la situació amb una habilitat extraordinària. Hi ha pocs polítics a Europa que hagin governat tants anys i s'hagin cremat tan poc. Ara bé, el que jo critico a Jordi Pujol és que es van establir unes prioritats que no eren les adequades. Es va aplicar la política de peix al cove. Per exemple, de seguida es va agafar el traspàs de les presons quan la competència de la justícia era espanyola. Per al govern de Catalunya, tampoc va ser prioritari fer una llei de protecció civil, ni una llei de caixes..., entre moltes més coses.

—La reforma de l'Estatut tampoc no ha estat una prioritat.

—No, és evident. Pujol encara no ho

Deu anys després de deixar Esquerra Republicana per entrar a Convergència Democràtica, Albert Alay ha escrit la seva experiència política a *Vint anys perduts?*

posa sobre la taula ni quan els governs de Madrid, tant del PSOE com del PP, han estat contra les cordes i haurien hagut de cedir perquè necessitaven el suport del grup català a Madrid. Encara ara Pujol diu que no cal tocar ni

l'Estatut ni la Constitució i que, si s'interpreten bé, ja n'hi ha prou.

—Les discrepàncies amb Pujol són moltes. També li critica que a l'hora de crear l'estat de les autonomies, no hi ha hagut un tracte diferencial per Catalunya.

—Exacte, és el cafè per a tothom. Pujol tenia raó a defensar un model autonomista, però va perdre la raó quan va ser un ferm impulsor de la idea de les disset autonomies. Va ser responsable de la manca de poder polític.

—Segons vostè, els catalans sempre hem estat uns acomodaticis.

—No ho dic en un sentit despectiu, sinó crític. Ens agrada massa pactar, anar a Madrid, seure a la taula i dinar bé. Sóc partidari d'arreglar les coses amistosament, però s'ha de saber dir "per aquí no hi passem". Sempre he remarcat una diferència entre Garaiakoetxea i Pujol. Els bascos cobraven primer i discutien després.

—Tot i les crítiques a la política de la Generalitat, milita en Convergència. També n'és una mica responsable, no?

—Faig autocrítica i em considero responsable de la part que em pertoca. Ara bé, la meva responsabilitat dins de Convergència és molt limitada. La crítica també comporta dir coses positives. Per exemple, en matèria d'ensenyament, la Generalitat ha fet miracles, i la política en matèria de sanitat també ha estat encertada.

Teresa Salas

“Em sento d'ERC però no vull saber res dels dirigents”

Albert Alay es defineix com un home eminentment d'esquerreres, socialdemòcrata, republicà i catalanista. Està retirat de la política activa però encara és militant de CDC.

—Està content de la seva trajectòria política?

—Dona, content...!! No se'n pot estar del tot quan es té aspiració política i en algun moment això es paralitza. És el que em va passar al 1990. Vaig entrar a CDC de la mà de Jordi Pujol i Miquel Roca. Al cap de cinc anys, en veure que els meus consells no valien massa, vaig decidir dedicar-me només a la política d'idees.

—Per què va marxar d'ERC, per diferències personals o ideològiques?

—Vaig ser una de les quatre persones que vam reconstituir l'Esquerra. La ideologia no ha canviat tant però els personalismes han fet molt mal dins d'ERC. Vaig marxar sobretot per la qüestió dels personalismes.

—No s'entenia amb Heribert Barrera ni amb Joan Hortalà?

—Amb en Joan Hortalà vam tenir moltes discrepàncies, també coincidències. No m'hi podia entendre perquè a ell li agradava governar i era partidari que ERC entrés al govern. Penso que era un error entrar al govern de Pujol,

quan aquest tenia majoria absoluta i no ens necessitava per res. Amb en Barrera també vam tenir diferències, però tot s'hauria pogut arreglar tant amb un com en l'altre.

—Al 1990 va entrar en CDC. No és una incongruència?

—No, ho hauria estat que entrés en el PP o en el PSC. Vaig anar a CDC perquè, a banda que m'avalaven en Pujol i en Roca, vaig creure que podria continuar fent una política activa. No va ser així i no culpo ningú.

—Però encara ara se sent un home d'Esquerra.

—Em sento d'esquerra i d'ERC, encara que no en vulgui saber res de la gent que hi ha a ERC. De la base sí, però dels dirigents no. Tinc el cor d'esquerra i republicà.

—No tanca la porta a tornar-hi.

—No tanco mai cap porta, però haurien de canviar molt els dirigents. Fins i tot, podria ser que CDC també canviés molt i m'hi trobés molt bé.

—Curiosament, ara coincideix a CDC amb en Joan Hortalà i l'Àngel Colom.

—Sí, potser m'empaiten! Potser sí que al final també hauré de marxar d'aquí! T. S.